

ALBERT SPEER, ADOLF HITLER ÉS ARNO BREKER AZ EIFFEL-TORONY ELŐTT,
Párizs, 1940. június 23.

»HELYESEN *tette,*
hogy a nagyságra szomjazott«

GYÖKERET VERNI

SIMONE WEIL

HITLER egyik életrajzírójától tudjuk, hogy egyike azon könyveknek, amelyek nagy hatást gyakoroltak a Führer fiatal éveire, egy Sulláról szóló negyedrangú mű volt. Hogy milyen szerepet játszik az, hogy a mű negyedrangú? Hűen tükrözte az úgynevezett elit nézeteit. Ugyan ki írna megvetéssel Sulláról? Ha Hitler olyan fajta nagyságról ábrándozott, amelyet ebben a műben és mindenütt dicsőítenek, akkor nem követett el semmiféle hibát. Mert éppen ezt a nagyságot érte el; olyan nagyságot, amely előtt – ha a múltba visszatekintünk – mindannyian meghunyászkodtunk.

Megelégszünk a gyáva szellemi behódolással, mi magunk nem próbálkoztunk megragadni ezt a nagyságot, ahogy azt Hitler tette. Ebben a tekintetben ő jobb, mint mi vagyunk. Ha valamit jónak látunk, meg kellene próbálnunk megragadni. Távoltartani magunkat tőle gyávaság.

Meg kellene próbálni elképzelni ezt a szegény, gyökértelen fiatalembert, ahogy Bécs utcáin barangolt, és a nagyságra szomjazott. Helyesen tette, hogy a nagyságra szomjazott. Kinek a hibája volt, hogy nem talált a nagyság más formájára, mint a büntett? Mióta a nép széles rétege tud olvasni, és nincs szóbeli hagyomány, az írók azok, akik kialakítják a köznép nagyságfelfogását, és ők adják a példákat hozzá.

A Sulláról szóló hitvány könyv szerzője, azok, akik Sulláról vagy Rómáról írva létrehozták azt a szellemi léggömböt, amelyben

Hitler felnőtt, talán hibásabbak a Hitler által elkövetett bűntettekben, mint ő maga. Legtöbbjük meghalt, ám aki még él, az is elődeire hasonlít, és nem tekinthető ártatlanabbnak pusztán születési éve miatt.

Arról beszélnek, hogy megbüntetik Hitlert. De Hitlert nem lehet megbüntetni. Egyetlen dolgot kívánt, és meg is kapta: bekerült a történelembe. Megölhetik, megkínózhatják, bebörtönözhetik vagy megalázzhatják: a történelem mindig ott lesz és megvédi lelkét a szenvedéstől és a haláltól. A rá kiszabott büntetés mindenképpen történelmi halálhoz vezet, történelmi szenvedéshez, egyszóval: történelem lesz. És ahogy azok, akik Istenben elérték a tökéletes szeretetet, mindent, ami velük történik, jónak és Isten ajándékának tekintenek, úgy a történelem imádója számára is minden jó, ami a történelem részévé válik. Az ő esete még kedvezőbb, hisz az Istenhez fűződő tiszta szeretet a lélek mélyén lakik, és nem óv meg a fájdalomtól; nem jelent páncélt. A bálványimádás azonban olyan páncél, mely megakadályozza, hogy a fájdalom a lélekbe hatoljon. Bármit tesznek is Hitlerrel, semmi nem veheti el tőle a nagyszerűség érzetét. És főleg nem fogja megakadályozni, hogy húsz, ötven, száz vagy kétszáz év múlva egy ábrándozó és magányos kisfiú, német vagy más nemzetiségű, azt gondolja, hogy Hitler nagyszerű lény volt, sorsa a kezdettől a végig nagyszerű sors; és semmi sem akadályozhatja meg, hogy a kisfiú teljes szívéből ilyen sorsot kívánjon magának. És akkor – jaj a kortársainak.

Az egyetlen büntetés, amely valóban büntetés lenne Hitler számára és az eljövendő századokban elrettentené a nagyszerűségre szomjazó kisleányokat attól, hogy példáját kövessék, az lenne, ha a nagyságról alkotott kép olyan mértékben megváltozna, hogy ő kimaradna belőle.

Vak nemzetgyűlöletből született, értelmetlen álmot azt hinni, hogy Hitlert ki lehetne hagyni a nagyságképből anélkül, hogy maga a nagyságfogalom radikálisan megváltozna. Csak az tud hozzájárulni ehhez az átalakuláshoz, aki saját magában már véghezvitte a változtatást. Mindenki a saját lelkében kezdhet hozzá Hitler megbüntetéséhez, azzal, hogy saját nagyságfelfogását más irányba tereli, mint eddig. Ez távolról sem könnyű feladat, mert a szellemi légkörhöz hasonlóan erős társadalmi nyomás áll majd ellen törekvésének.

[GYÖKERET VERNI, 1942, ford. Kerekes Mónika]

EGY GYLKOS BESZÁLL A RENDŐRFURGONBA, New York, 1930-as évek

AZ OPERATÓRÓK TRIBÜNJE J. F. KENNEDY BESZÉDE ALATT, Berlin, 1963